

Gojko Nikoliš

Gojko Nikoliš (11.8.1911. – 11.7.1995.), lekar i istoričar, član SANU. Bio je učesnik španskog građanskog rata, učesnik NOB-a, general-pukovnik JNA, nosilac Partizanske spomenice i ostalih jugoslovenskih odlikovanja. Odlikovan je Ordenom narodnog heroja 1951. godine.

Neka njegova dela: Razvoj sanitetske službe u našoj armiji, Sava Mrkalj – povijest o jednom stradalniku, Korijen, stablo, pavetina, Zapisi pod pritiskom.

Rođen je na Kordunu, u selu Sjeničak, gde je i završio osnovnu školu. Srednju školu je pohađao u Karlovcu i Sremskim Karlovcima. Završio je medicinu u Beogradu. Tokom studija je pristupio SKOJ-u i kasnije je postao član Komunističke partije Jugoslavije.

Kao dobrovoljac je otišao u Španiju i borio se na strani republikanaca. Tamo je bio upravnik bolnice u Pontonesu, kod Albasete, potom je bio bataljonski lekar Devete internacionalne brigade, u vreme bitke na Ebru, 1938. godine. Posle pobeđe fašista u Španiji, prebacio se u Francusku. Septembra 1940. se vratio u Jugoslaviju, i upućen na prisilni boravak u rodnom selu.

Posle napada Sila osovine na Jugoslaviju, otišao je po nalogu Komunističke partije iz Zagreba u Sarajevo, jer je njihova procena bila da će Jugoslovenska vojska dati otpor u Bosni. Ali, brzo je došlo do kapitulacije i on se vratio u svoje selo, na Kordun. Organizovao je proslavu 1. maja, održavao sastanke sa komunistima i ljudima iz više sela. Po zadatku Partije je onda otišao u Beograd i stupio u vezu sa Blagojem Neškovićem, gde je stvorio partijsku ćeliju koja je bila zadužena za prikupljanje sanitetskog i ostalog materijala. On je imao zadatak da vrši pripreme među lekarima za preuzimanje sanitetske službe u Beogradu.

Partija ga je prebacila u Kragujevački partizanski odred, a onda u oslobođeno Užice, gde je bio referent saniteta Vrhovnog štaba NOP odreda Jugoslavije. Do kraja rata bio je na ovoj dužnosti. Učestvovao je u Igmanskom maršu, gde se kao lekar istakao u spasavanju promrzlih boraca. Organizovao je partizanske bolnice u Foči, Goraždu i Čajniču.

Rukovodio je Prvim kongresom partizanskih lekara u Bosanskom Petrovcu, 1942, gde je podneo referat o organizaciji sanitetske službe u uslovima partizanskog ratovanja. Taj referat je kasnije postao osnova za izradu sanitetske službe u Narodnooslobodilačkoj vojsci Jugoslavije.

Učestvovao je u bitkama na Neretvi i Sutjesci.

Pokrenuo je "Bilten", organ sanitetskog odseka Vrhovnog štaba. Bio je većnik Prvog i Drugog zasedanja Antifašističke skupštine narodnog oslobođenja Jugoslavije i Prvog, Drugog i Trećeg zasedanja Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske.

Posle završetka rata u Jugoslaviji, bio je narodni poslanik u Ustavotvornom saboru Narodne Republike Hrvatske, poslanik Skupštine FNRJ, član CK KP Hrvatse i član Oponomoćstva CK SKJ za organizaciju u JNA, načelnik Sanitetske službe JNA i ambasador u Indiji. Takođe je bio i član Komiteta za narodno zdravlje Vlade, član Saveta za narodno zdravlje FNRJ, predsednik Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije, član Saveta Beogradskog univerziteta, počasni predsednik Međunarodnog komiteta vojne medicine i farmacije.

U središte pažnje je ponovo dospelo devedesetih godina 20-og veka, kada je objavljena humoreska "Vojko i Savle" u listu Politika, 18.01.1987., u kome se prepoznaju akademici Gojko Nikoliš i Pavle Savić. Tekst je izazvao veliku pažnju u javnosti, ali i potrese u tadašnjem partijskom i državnom vrhu. Gojko Nikoliš je 28.6.1990. na skupu u beogradskom Sava centru savetovao Srbima iz Hrvatske a koji su živeli u Beogradu, da se ne bore za nezavisnu državu nego za kulturnu autonomiju i da se u toj borbi oslone na demokratske Hrvate.

U Francusku je otišao 1992. sa suprugom Margo, gde je i umro 1995. godine.

Maja Šahović

[Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported](#)

You are free:

- to Share - to copy, distribute and transmit the work
- to Remix - to adapt the work

Under the following conditions:

- Attribution. You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- Noncommercial. You may not use this work for commercial purposes.
- Share Alike. If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same or similar license to this one.
 - For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. The best way to do this is with a link to this web page.
 - Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.
 - Nothing in this license impairs or restricts the author's moral rights.